

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Sodalitatis B. Mariae Virginis. siue Exercitium Spirituale Christianae Pietatis

Véron, François

Coloniae Agrippinae, 1505 [i. e. 1605]

6. Examen in praecepta decalogi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46577](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46577)

ri-cum infirmo, flere cum flente, compati
patientibus; & si medicus est expertus & mise-
ricors, eius consilia exequere, & quas tibi
proposuerit potiones & pharmaca, excipe,
quantumvis amara videantur.

PARS SEXTA.

*Examen in Præcepta Decalogi, in quibus
comprehensa sunt omnes alie mate-
ria, in quibus peccari potest morta-
liter.*

**Circa I. Præceptum, quod est,
Colere Deum super omnia.**

Circa Fidem.

AN crediderit omnia, quæ sancta Ro-
mana Ecclesia credit, vel certè habue-
rit opinionem in aliqua re fidei Ro-
manæ contrariam?

An verbis, vel signis externis infideli-
tatem aliquam vel hæresim prodiderit, vel
probauerit?

An fuerit nimium curiosus in inuesti-
gandis rebus Fidei, & an de aliquo Fidei ar-
ticulo dubitauerit?

An apud se habuerit, vel legerit libros
hæreticorum, aliosve libros ab Ecclesia
prohibitos?

An sciuerit orationes, aliaque necessaria, quæ quisque Christianus scire tenetur; ut sunt mandata Dei, Dominica oratio, Credo, & mysteria principalia fidei?

An usus sit aliquo genere superstitionum, incantationum, & diuinationum per se, vel alios?

An schedulas supersticiosas apud se habuerit ad sanitatem, aliamve rem obtinendam, & an alios induxerit ad earum usum?

An fidem habuerit somnijs vel augurijs; accipiendo illa pro regula actionum suarum?

Circa Spem.

An nimium præsumendo de diuinâ misericordia commiserit aliquod peccatum, vel in malo perseuerauerit, differendo emendationem?

An in rebus aduersis fiduciam potius in creaturis, & in auxilio huius mundi, quam in Deo collocarit?

An diffidendo misericordiæ diuinæ desperauerit de emendatione vitæ, vel remissione peccatorum obtinenda?

Circa caritatem.

An murmurauerit contra Deum, conquerendo, quasi non esset iustus, vel reprehensibilis.

hendendo eius prouidentiam?

An per timorem, aliumve respectum humanum cogitauerit offendere Deū, aut non facere quod pro suo officio, & Dei seruitio facere tenebatur?

An auersionem cum quodam horrore à Deo habuerit, & rebus diuinis ad salutem suam pertinentibus?

An maledixerit, vel blasphemauerit Deum, aut sanctos, aliasq; creaturas?

An exposuerit se periculo peccandi mortaliter, vel an complacuerit sibi in peccato olim commisso?

An persecutus sit, & calumniatus hominibus pijs, detrahendo bonis eorum operibus, & impediendo, ne illa facerent, & sigillatim an impediuerit aliquem, ne ingrederetur religionem?

Circa 2. Præceptum.

Non assumes nomen Dei tui in vanum.

AN iurauerit falsum, sciens esse, vel certè dubitans esse mendacium, siue ioco factum sit, siue de re leui?

An iurauerit promittendo rem licitam, quam postea non obseruauerit, aut intentionem habuerit non seruandi cum iuraret?

F 5

An

An causam dederit alicui, vt falsum iuraret, vel non obseruaret iuramentum licitum?

An iurârit adiuncta maledictione; verbi gratia; auferat me diabolus, tale malum mihi eueniat, si non fecero, &c.

An iurauerit se malum aliquod, vel peccatum commissurum, aut nihil boni facturum?

An iurauerit minando alicui, sine intentione exequendi iuramentum?

An in iudicio iurauerit falsum, vel iuridicè interrogatus non responderit conformiter intentioni iudicis, vel consilium dederit alijs id faciendi? Quo casu non solum peccat mortaliter, verum etiam obligatur ad restitutionem, si inde secutum est aliquod damnum proximi.

An habuerit consuetudinem sæpè iurandi, non curando, aut nō considerando, num verè vel falsò iuraret?

An fecerit votum faciendi aliquod bonum, & non curârit exequi, vel executionem distulerit in longum tempus?

An vouerit aliquid cum intentione non adimplendi votum?

An vouerit se nihil boni acturum, aut aliquid mali acturum, aut bonum quidem acturum, sed propter malum finem?

Circa 3. Præceptum.

Memento vt diem Sabbati sanctifices.

AN dies festos violauerit, faciendo vel mandando alijs opera prohibita ab Ecclesia, vel consentiendo illis qui faciunt?

An neglexerit audire Missam integrā diebus festis, quæ sunt in præcepto, sine causa legitima, vel causam alijs dederit eā negligendi?

An per notabile temporis spatium in Missa fuerit voluntariè distractus, loquendo, ridendo, vel occupando se in rebus inanibus?

An curarit subditos suæ curæ subiectos diebus festis interesse sacrificio Missæ?

An confessus sit minimum semel in anno, aut non curarit, vt idem facerent omnes suæ curæ subiecti?

An confessus sit sine antegresso examine conscientiae, vel sine proposito deferendi aliquod peccatum, vel expudore humano, aliave de causa reticuerit aliquod peccatum?

An quouis anno, tempore Paschæ communicarit, eaque dispositione, qua oportet?

F. 6

An

An cum conscientia certa vel dubia peccati mortalis receperit, vel administrarit aliquod Sacramentum Ecclesiæ?

An ieiunarit per Quadragesimam, Vigilias & Quatuor tempora, cum sit obligatus; & an ijs diebus usus sit cibis prohibitis: aut alijs dederit causam idem faciendi?

An propter gulam non curarit transgredi aliquod præceptum, & an intemperantiùs comederit, vel biberit cum notabili damno sanitatis, & an spontè se inebriauerit?

An violauerit Ecclesiam aliquo peccato carnis, vel effusione sanguinis?

An incurrerit aliquam excommunicationem, vel excommunicatus, particeps fuerit alicuius Sacramenti, aut interfuerit officio diuino, aut versatus sit cum excommunicatis?

An contumelia aliqua, vel irreuerentia affecerit imagines, reliquias Sanctorum, aliasve res sacras?

An obligatus ad recitandum breuiarium, omiserit recitare siue totum, siue partem, & an recitando illud, fuerit voluntariè distractus?

An ex pigritia, vel tædio rerum spiritualium, bonum aliquod opus, quod facere tenebatur, omiserit?

Circa

Circa quartum præceptum.

Honora patrem & matrem.

AN paruo honore affecerit patrem & matrem, contemnendo illos, vel offendendo factis vel verbis contumeliosis?

An maledixerit patri vel matri, vel in eorum absentia eos execratus sit, & dedecore affecerit?

An obediuerit parentibus vel superioribus in rebus iustis, vel in rebus, quæ cedere poterāt in damnum notabile vel domus, vel animæ propriæ?

An parentibus in necessitate existentibus, cum posset, subuenerit?

An deliberatè optauerit eorum mortem ad obtinendam hæreditatem?

An executus sit testamenta, & vltimas voluntates defunctorum?

An ex nimio parentum amore paruipenderit offendere Deum?

An non obseruauerit leges iustas, & statuta superiorum?

An detraxerit, vel malum aliquod dixerit de superioribus Ecclesiasticis vel secularibus, aut etiam de religiosis, sacerdotibus, Magistris, Doctoribus?

An non subuenerit, cum posset, pauperibus, maximè in extrema vel graui necessitate, & an durus nimis fuerit, & crudelis

delis erga eos, tractando eos asperè vel verbis vel factis?

An parentes maledixerint suis filiis?

An educauerint eos, sicut debent, instituendo eos in orādo & doctrina Christiana, reprehendendo quoq; illos & castigando, maximè in materia peccati, occupādo etiam illos honesto exercitio, ne sint otiosi, & vias ingrediantur malas.

Quod dicitur de filiis, intelligitur quoq; de seruis, & aliis domesticis, quorū curā habere tenentur: vt nēpè, discāt necessaria, & obseruent mandata Dei, atq; Ecclesiæ.

Circa quintum præceptum.

Non occides.

AN aliquem habuerit odio, cum desiderio vindicandi se, & quanto tempore in eo perseuerauerit?

An optauerit alicui mortem, vel aliud malum graue, & damnum corporis, fame, honoris, bonorum tam temporalium quàm spiritualium?

An irā cōmotus fuerit in aliquē, cum intentione nocendi illi, vel vindictā sumēdi.

An cōtendendo cū alijs verberauerit aliquē vel vulnerauerit, vel occiderit aut cōmiserit aliis, vt facerent, vel, quod suo noīe ab aliis, erat factū, approbauerit, vel ad id dederit auxilium, consilium, aut fauorem?

An

An noluerit veniam petere, vel pacem inire cum iis quos offendit, vel pro iniuria illata non sufficienter satisfecerit.

An noluerit condonare iniuriam ab alijs illatam?

An ex odio omiserit alloqui, vel salutare aliquem; vel sine odio quidem, sed cum proximi scandalo?

An in rebus aduersis, & infortuniis optauerit mortem, aut ex furore & ira seipsum verberauerit, vel maledixerit, vel diabolo tradiderit?

An maledixerit alijs, tam viuis quam defunctis, & qua intentione.

An seminauerit Zizania, excitando discordias, & inimicitias inter alios, & quod malum inde secutum sit.

An ex odio, vel inuidia, immoderata tristitia affectus fuerit de prosperitate aliorum, tam temporali quam spiritali, & an gauisus fuerit de aliquo malo, vel damno notabili aliorum?

An ex ira, offenderit alios verbis iniurijs & contumeliosis?

An alijs sit adulatus, laudando eos in re, quæ erat peccatum?

An malo suo exemplo vel consilio, vel laudando mala, vel detestando bona, causam dederit, ut aliquis bonum opus, quod faciebat, omitteret, vel incitauerit ad com-

mittere.

mittendū aliquod peccatū, aut ad perseuerandum in illo, retrahendo eū à pœnitētia?

An correxerit eos, qui in sua præsētia peccārun, aut Deum blasphemārun.

An omiserit admonere aliquem de peccato probabiliter sciens, sua admonitione emendandum.

An hospitio exceperit extorres, & homicidas; vel consilio, fauore, aliisve modis illis subuenerit?

An mali aliquid dixerit de proximo, patefaciendo aliquem occultum eius defectum, cum infamia vel damno illius?

An verberauerit iniuriosē personam Ecclesiasticam, vel religiosam, vt sit excommunicatus?

Circa sextum & nonum præceptum.

*Non fornicaberis, & non concupisces
uxorem proximi tui.*

AN habuerit cogitationes inhonestas & immundas, in iisq; hæserit, & voluntariē fuerit oblectatus?

An animo deliberato desiderauerit peccare cum aliqua, vel aliquo: quod peccatū eiusdem speciei est, cuius est opus ipsum.

An animo libidinoso aspexerit fœminas, vel adolescentes?

An

An vsus sit verbis lasciujs, & inhonestis cum intentione peccandi, vel prouocandi alios ad peccatū, & an libenter & cū voluptate audierit huiusmodi colloquia.

An actu peccauerit cum foemina, idque cum virgine, vel coniugata: an cum consanguineis vel affinibus.

An commiserit peccatum contra naturam cum aliqua persona.

An peccauerit cum personis Deo consecratis, vel per ordinem vel per votū, aut an qui peccat habuerit ordines sacros, vel votum castitatis?

An inhonestè attigerit bestias, vel aliud peccatum cum iis commiserit.

An in seipsum peccauerit peccato molitiei, & num eo tempore cogitarit de aliqua persona cū intentione peccandi cū illa, nam tali casu sunt duo peccata mortalia.

An impudicè attigerit foeminas vel adolefcētes, aut permiserit se tangi ab alijs. Et de amplexibus, osculis impudicis.

An animo peccandi miserit nuncia, literas vel munera, aut mediator fuerit in inducendis alijs ad peccanduū, vel de malis consilijs, auxilijs.

An adierit, vel transierit locum aliquem cum mala intentione aspiciendi foeminas, & se oblectandi, & de periculis peccandi, quibus se exposuit, & de occasionibus

bus

bus peccandi, quas non euitauit.

An pollutus fuerit in somno, vel vigilia, an causam aliquam pollutioni dederit, vel postea in ea voluntariam senserit delectationem.

An amore carnali affectus fuerit ad aliquam personam: sequendo eam animo peccandi, & quanto tempore in eo perseverauerit, & num propter ipsum persona illa notata fuerit de aliqua infamia, deque variis actibus, & peccatis, quæ accidunt iis, qui tali modo se amant.

Qui sunt coniugati se examinabunt in particulari, an mente, cogitando de aliis mulieribus, vel intentione, non habendo pro fine prolem, sed delectationem carnalem, vel etiam actibus, aliisque modis extraordinariis aliquod peccatum commiserint contra usum, & finem matrimonij.

An legerit libros vel historias impudicas & inhonestas, cum voluptate carnali, vel cum periculo habendi illam?

Circa septimum & decimum
præceptum.

*Non furtum facies. Non concupisces
rem proximi tui.*

AN rem alienam sustulerit per fraudem, vel rapinam, explicando quantitatem

titatem furti, & in specie, an sustulerit rem
sacram, vel de loco sacro?

An rem alienam retineat, sine volūrate
Domini, & nō restituat statim cūm possit.

An, cūm non sit soluendo suis credito-
ribus, hi inde damnum aliquod passi sint?

An inuenta re aliqua, eā abstulerit ani-
mo retinēdi pro se? Idē censendū est de reb⁹
quæ ad manus eius venerunt, si eas nō re-
stituatur suis dominis, sciendo esse alienas.

An emendo, vel vendendo fraudem fe-
cerit, aut in mercatura, aut in pretio, aut in
pondere & mensura?

An emerit ab iis, qui potestātē venden-
di non habent, vt à seruis & filiis familiās.

An emerit res, quas sciebat vel dubita-
bat esse furto sublatas, & sciēdo, aliquid de
huiusmodi rebus consumpserit?

An habuerit volūtatē determinatā
accipiendi, si posset, vel retinendi rem alie-
nam, vel etiam, an habuerit animum deli-
beratum acquirendi, & congerēdi opes, vt
dicatur, per fas & nefas.

An commiserit aliquam vsuram, vel fe-
cerit aliquem contractum vsurarium, vel
societatem iniustam in mercatura.

An accepta solutione vel salario ad ge-
rendum officium, vel opus peragendum,
non benè & fideliter illud gesserit?

An ministros suos vel operarios frau-
dauerit

dauerit mercede sua, aut cum damno ipsorum distulerit solutionem?

An litem mouerit contra iniustitiam, vel in lite iusta vsus sit fraude aliqua, & deceptione ad vincendum?

An ludis vetitis vsus sit, an per fraudem in ludo aliquid lucratus sit; vel luserit cum iis, qui non possunt res suas alienare, vt cum filiis familiâs, &c.

An defraudauerit gabellas iustas?

An simoniam aliquam commiserit quocunque modo?

An Ecclesiam priuauerit decimis, & aliis, quæ ei debebat.

An per media illicita, vel malas informationes obtinuerit rem aliquâ, quæ nullo iure ei obueniebat, vel an alios impediuerit iniuste, quominus bonum aliquod lucrum consequerentur?

An auxilium vel consilium dederit, vel alio quocunque modo participauerit cum rap'oribus rei alienæ, vel cum posset & deberet, non manifestauit, nec impediuit latrocinium?

Circa octauum præceptum.

Non loqueris falsum testimonium.

AN falsum testimonium dederit in iudicio vel extra, vel alios ad illud induxerit?

An

An mentitus sit cum præiudicio, & damno notabili proximi?

An famæ alicuius detraxerit, vel falsò imponendo aliquod crimen, vel nimium aliorum vitia exaggerando?

An in re graui murmurauerit de vita aliorum, maximè hominum honoratorum, vt sunt Prælati, religiosi, & honestæ foeminae?

An aures facilè præbuerit detrahentibus, & murmurantibus de proximo?

An manifestarit alicui peccatum aliorum occultum & graue, vnde secuta est infamia?

An secretum sibi commissum reuelauerit, vel an reuelauerit, quod in secreto vidit vel audiuit?

An aliorum litteras aperuerit malo fine?

An temerarium aliquod iudicium habuerit de factis vel dictis proximi, interpretando in deteriorem partem, quod poterat accipi in bonam, & condemnando eum in corde suo de peccato mortali?

An animo obligandi se, aliquid alteri promiserit, & postea sine causa legitima promissione non seruauerit, quod est peccatum mortale, quando res quæ promittitur, est alicuius momenti, aut propter defectum promissionis, consequitur aliquod damnum proximi?

De

De peccato Superbia.

An iudicauerit se bona quæ habet, corporis, animi, & fortunæ, non habere à Deo, sed à se, & sua industria; aut si quidem iudicat se habere à Deo, sed tamen præsumit se proprijs meritis, sine diuina gratia accepisse, non dando per omnia gloriā Deo?

An vanè existimauerit se habere virtutem, quam non habet, vel se esse qui nō est, vel plus esse quàm est, contemnendo alios tanquàm sibi inferiores?

An gloriatus sit in re aliqua, quæ sit peccatum mortale, vel quòd se vindicauerit, vel aliud peccatum patrârit?

An, vt magnifieret, iactauerit se de aliquo bono, vel de aliquo malo à se perpetrato, idque (siue verū sit siue falsum) cum iniuria Dei vel proximi?

An fuerit ambitiosus, inordinatè desiderando honores, & dignitates, & idcirco quædam fecerit quæ non debebat.

An, ne parui fieret ab alijs, fecerit aliquid quod non debebat, cum scādalo proximi, aut omiserit facere quod debebat, vt, corrigere vel reprehendere alios, conuersari cum bonis, confiteri, aliaque opera Christiana exercere?

An pertinaciter veritatem impugnauerit,

uerit, vel ne se humiliaret, vel videretur victus, manserit obstinatus in defendendis contra conscientiam erroribus manifestis?

An per arrogantiam alios contempserit, faciendo aliquid in eorum dedecus & contemptum.

An ex fastu & superbia nimios sumptus fecerit in vestiendis famulis, & in aliis vanitatibus suo statui non conuenientibus?

De alijs peccatis mortalibus nihil hinc discetur, eo quod satis de ijs dictum est in decalogo.

PRAETER hæc omnia, qui habent aliquod officium, gradum, vel exercitium particulare, se examinabunt de defectibus & peccatis, quæ tali statui vel exercitio singulatim possunt contingere, secundum obligationem, quam quisque in iis habet.

Modi quibus homo participat de peccatis alienis, his versibus continentur.

Consulo, precipio, consentio, prouoco, lando,

Non

*Non retego culpam, non punio, non reprehendo,
Participo, protegoque; meum in caput ista redun-
dant.*

Hoc est, An malum dederit consilium,
vel auctor fuerit alteri, vt malum commit-
teret?

An præceperit, vel coegerit aliquem
committere aliquod peccatum?

An consenserit peccatis aliorum, ca-
que uapprobarit?

An prouocauerit alios ad peccandum?

An adulando iis qui malè agunt, vel
laudando ipsa opera mala, auctor fuerit aliis
peccandi?

An, cum posset & deberet, non mani-
festarit aliorum peccata iis, quorum offi-
cium erat ea corrigere?

An puniendo, vel remouendo occa-
sionem, vt debebat, non impediuerit ali-
quod peccatum?

An omiserit reprehendere, vel ad-
monere peccantes, cum deberet & posset
facere?

An fuerit socius, vel quocunque mo-
do particeps peccati aliorum?

An hospitio receperit, vel defenderit
homines malè agentes.

PARS